

громадськості з питань правильного розуміння та виконання законодавства, яке стосується виробництва і продажу підакцизних товарів.

Насамкінець зазначимо, що організація роботи управління контролю за підакцизними товарами Головного управління ДПС у Тернопільській області з адміністрування акцизного податку є ефективною та відповідає сучасним вимогам. При цьому постійне вдосконалення процесів податкового адміністрування, впровадження нових технологій і підвищення професійного рівня працівників залишаються ключовими завданнями для забезпечення його успішного функціонування.

Перелік використаних джерел:

1. Управління контролю за підакцизними товарами. URL: <https://tr.tax.gov.ua/okremi-storinki/struktura/454917.html>.

2. Звіт про виконання роботи Головного управління ДПС у Тернопільській області на 2023 рік. Тернопіль, 2023. 31 с.

УДК 338.05

Стельмашук Юлія

студентка групи ПФ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Тимошик Наталія

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Yulia Stelmashchuk

Student of the group ПФ-31

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Nataliia Tymoshyk

PhD (Economics), Docent

Associate Professor of the Economics and Finance Department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ДО УМОВ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ ADAPTATION OF THE SOCIAL INSURANCE SYSTEM TO THE CONDITIONS OF MILITARY CONFLICT IN UKRAINE

Соціальне страхування є важливим інструментом соціального захисту населення, що забезпечує певний рівень доходів та медичну допомогу в разі настання страхових випадків, таких як хвороба, інвалідність, безробіття або старість. В Україні система соціального страхування складається з кількох окремих видів обов'язкового державного соціального страхування, а також добровільних недержавних форм. Основними видами загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні є пенсійне страхування, страхування на випадок безробіття, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, а також страхування тимчасової втрати працездатності. Ці види страхування фінансуються за рахунок страхових внесків роботодавців та працівників і регулюються відповідними законами.

Після початку повномасштабного вторгнення РФ, система соціального страхування України зазнала значних викликів та змін. Поява великої кількості внутрішньо переміщених осіб, збільшення рівня безробіття, зупинка роботи підприємств і відповідно виплати

матеріальної допомоги та різного роду компенсацій. Це спричинило додатковий тиск на фонди соціального страхування та соціальні виплати. Водночас, уряд вжив низку заходів для підтримки постраждалих від війни та забезпечення функціонування системи соціального страхування в нових умовах. Зокрема, були запроваджені додаткові соціальні виплати для внутрішньо переміщених осіб, постраждалих цивільних та військових. Після 24 лютого 2022 року, з початком повномасштабної війни росії проти України, система надання соціальних послуг в країні зазнала серйозних викликів. Міністерство соціальної політики розробило рекомендації щодо спрощення та оптимізації процедури надання соціальних послуг, зокрема шляхом їх екстреного (кризового) надання протягом доби після звернення. Уряд ухвалив низку постанов та законодавчих змін, які дозволили надавати різні соціальні послуги за спрощеною системою під час воєнного стану, а також безоплатно для постраждалих від війни осіб. Попит на соціальні послуги зріс у 2-4 рази після введення воєнного стану, проте бюджети місцевого рівня витрачали на це лише близько 10% соціальних видатків, більшість йшла на заробітну плату працівникам. Залучення недержавного сектору, зокрема громадських об'єднань осіб з інвалідністю, як надавачів соціальних послуг залишається слабкою, незважаючи на законодавчі механізми. Для покращення ситуації Уряд ухвалив постанову про фінансову підтримку таких громадських організацій для надання ними соціальних послуг [1].

Одним із ключових викликів під час війни є забезпечення належного фінансування системи соціального страхування. Збройний конфлікт зазвичай призводить до зростання потреб у соціальній допомозі, зокрема медичній, психологічній та матеріальній підтримці населення. Однак, в умовах війни державні ресурси можуть бути обмежені через високі витрати на оборону та ведення бойових дій. Тому критично важливо знайти шляхи для стабільного та достатнього фінансування соціального страхування під час війни. Це можна зробити завдяки залученню додаткових джерел фінансування, таких як міжнародна допомога, створення спеціальних фондів чи інших механізмів. Водночас, не менш важливим є дотримання основоположних принципів системи соціального страхування навіть в екстремальних умовах воєнного часу [2].

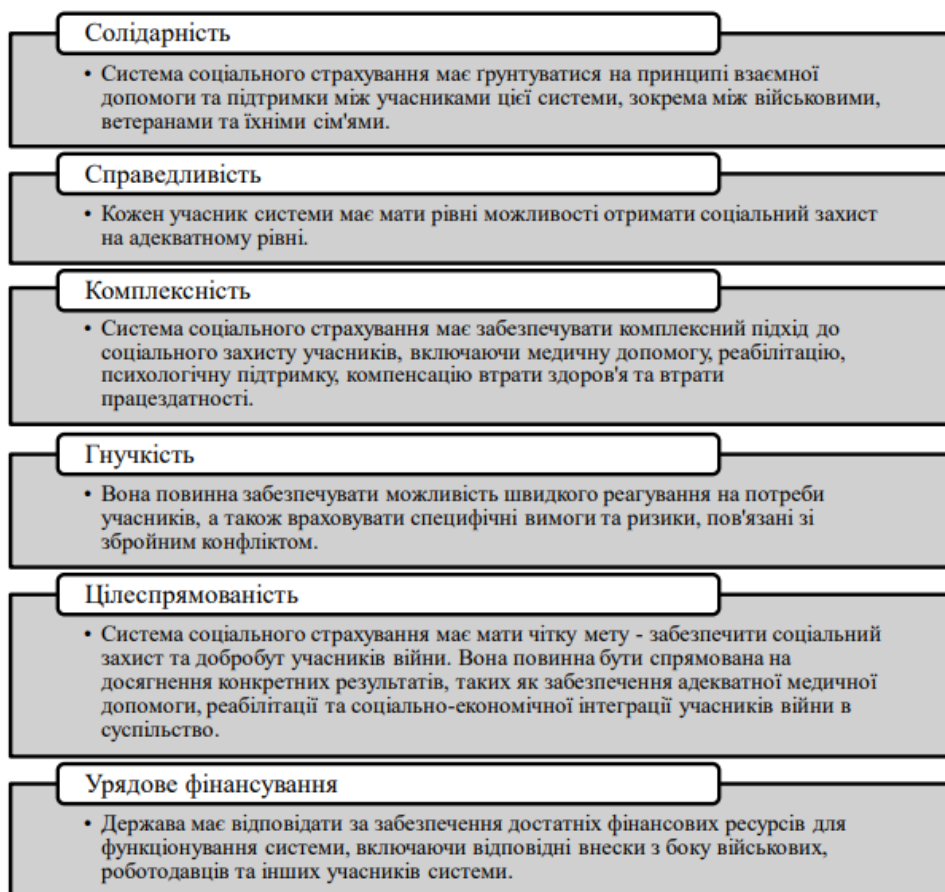

Рис. 1 Принципи системи соціального страхування в Україні в умовах війни

Джерело:[1]

Система соціального страхування в Україні проходить серйозне випробування під час повномасштабної війни з росією. Незважаючи на зусилля Уряду щодо оптимізації процедур надання соціальних послуг та виплат, наявні механізми виявилися недостатніми для задоволення зростаючих потреб населення. Залишається низка невирішених питань, зокрема неефективне використання соціальних видатків, слабке залучення недержавного сектору та недостатнє фінансування. Головною проблемою являється низька ефективність таких програм. Кошти, які направляються на не ефективні програми та ініціативи, призводять до соціальних та економічних проблем в країні і відповідно втрати можливостей для підвищення якості життя населення. Потрібно приділяти особливу увагу вирішенню цих проблем, а саме необхідно переглянути політику розподілу соціальних видатків, активніше залучати громадські організації та шукати альтернативні джерела фінансування, включно з міжнародною допомогою [3]. Водночас, вкрай важливо не втратити основні принципи соціального страхування, які забезпечують гідний захист громадян у складних життєвих обставинах. Комплексний підхід до реформування системи допоможе підвищити її стійкість і ефективність в умовах воєнного часу та відновленні в повоєнний період.

Перелік використаних джерел:

1. Шевченко А. В., Боднар О. А. Система соціального страхування України в умовах війни. *Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів*: матер. IV Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених, 18-19 квітня 2023 р. м. Миколаїв, 2023 URL: <https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14316/1/bcdfb66d78af.pdf>
2. Чесакова М., Бортун К., Логвиненко В., Молотай В., Тимошик Н. Удосконалення політики соціального захисту внутрішньо переміщених осіб в умовах війни. *Огляд економіки та фінансів*. Том 21. 2023 С. 955-961 URL: <https://refpress.org/ref-vol21-a105/>

3. Тимошик Н.С. Загальний стан та пріоритетні напрями розвитку фінансового сектору України в умовах війни. Modern science: challenges of today: монографія. Братислава, Словаччина. 2023. С. 89-123 URL: <http://surl.li/>

УДК 336.74(477)

Стельмашук Юлія
студентка групи ПФ-31
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Крамар Ірина
доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Yulia Stelmashchuk
Student of the group ПФ-31
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Iryna Kramar
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Professor of the Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ДОПОМОГА МВФ ДЛЯ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

IMF ASSISTANCE FOR UKRAINE: FEATURES OF COOPERATION DURING THE WAR PERIOD

Повномасштабне вторгнення росії на територію України спричинило глобальні руйнування інфраструктури, тимчасову окупацію частини території та зниження економічної активності. Зважаючи на це, одним із найважливіших завдань для України після 24 лютого 2022 року і до сьогодні залишається забезпечення фінансової стабільності та мобілізації необхідних ресурсів для забезпечення життєдіяльності країни. У цьому контексті співпраця з Міжнародним валютним фондом набуває особливого значення, бо МВФ виступає у ролі «донора» для нашої країни.

На відміну від інших фінансово-кредитних інституцій, МВФ не надає фінансування для реалізації окремих інвестиційних проектів. Натомість, основним механізмом допомоги Фонду є надання позик країнам, що опинились у кризовій ситуації. Ця фінансова підтримка покликана створити «вікно можливостей» для урядів, які впроваджують політику, спрямовану на відновлення макроекономічної стабільності та економічного зростання. Історія співробітництва МВФ з Україною почалася у 1994 році. Важливо зауважити те, що ця інституція робить суттєві винятки для України. Ми стали першою країною, котрій Міжнародний Валютний Фонд надав кредит у стані війни [1]. У Фонду немає прямих заборон на кредитування країн у стані війни, проте він не може надавати країнам фінансування без чіткого макропрогнозу. Через розгортання в Україні у 2014 році масштабної економічної кризи на фоні російської агресії на сході країни, макроекономічні показники, що були закладені у програму фінансування не справдилися і тоді МВФ на запит українського Уряду ухвалив чотирирічну програму «Механізм Розширеного Фінансування» замість діючої на той час програми «Stand-by» [2].

Співпраця з МВФ має особливе значення для України, оскільки надання кредитування країні в умовах війни є нестандартною практикою для Фонду. Починаючи з 2014 року, Україна отримала від МВФ понад 12 мільярдів доларів США у рамках трьох попередніх програм, що діяли до початку повномасштабної війни. Ці кошти відіграли ключову роль у